

Bogusław Tundzios

Nowości w prawie oświatowym ciąg dalszy

Kończąc poprzedni tekst w dziale prawnym, odwołałem się do programu prac legislacyjnych MEN, „strasząc” Czytelników 40 aktami prawnymi, które ukazały się w roku 2010. Powyższy program jest realizowany i co rusz pojawiają się nowości, ale jest ich mniej niż w roku poprzednim. Odnotujemy z kronikarskiego obowiązku ukazanie się wiosną i latem szeroko już omawianych i wdrożonych aktów prawnych, takich, jak m.in.:

- 1) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (Dz. U. Nr 103, poz. 652) – data wejścia w życie 29 czerwca 2010 roku.
- 2) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 8 kwietnia 2010 roku w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznej szkoły lub publicznej placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz. U. Nr 60, poz. 373) – od 21 kwietnia 2010 roku postępowania konkursowe na stanowisko dyrektora odbywają się już na mocy powyższego aktu prawnego.
- 3) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 maja 2010 roku w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. Nr 97, poz. 624), obowiązujące od 15 czerwca 2010 roku.

W obszarze współpracy międzynarodowej ukazały się:

- 1) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 1 kwietnia 2010 roku w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek oraz organizacji dodatkowej nauki języka polskiego, dodatkowych zajęć wyrównawczych oraz nauki języka i kultury kraju pochodzenia (Dz. U. Nr 57, poz. 361) – obowiązuje od 17 kwietnia 2010 roku,

- 2) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 31 sierpnia 2010 roku w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. Nr 170, poz. 1143), obowiązujące od 1 października 2010 roku,
- 3) znowelizowane ponadto zostało ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 14 listopada 2007 roku w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. Nr 109, poz. 712), obowiązujące od 7 lipca 2010 roku.

Sukcesywnie ukazują się również podstawy programowe kształcenia w zawodach, ostatnio:

- 1) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 czerwca 2010 roku w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: cieśla, elektryk, opiekunka środowiskowa, opiekun w domu pomocy społecznej, posadźkarz, renowator zabytków architektury, technik elektryk, technik leśnik, technik prac biurowych i technik wiertnik (Dz. U. Nr 125, poz. 845),
- 2) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 29 lipca 2010 roku w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: elektromechanik, górnik eksploatacji otworowej, korektor i stroiciel instrumentów muzycznych, krawiec, mechanik precyzyjny, pszczelarz, technik górnictwa otworowego, technik informatyk, technik rachunkowości i zegarmistrz (Dz. U. Nr 154, poz. 1033).

Jeśli chodzi o szkolnictwo zawodowe, jeszcze wiosną znowelizowane zostały:

- 1) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 8 kwietnia 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

(Dz. U. Nr 60, poz. 374) – weszło w życie z dniem 28 kwietnia 2010 roku.

- 2) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 24 marca 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 61, poz. 378) – weszło w życie z dniem 29 kwietnia 2010 roku.

Następną wymienioną kategorię stanowią przepisy „pomocowe”, m.in.:

- 1) UCHWAŁA nr 125/2010 RADY MINISTRÓW z dnia 17 sierpnia 2010 roku zmieniająca uchwałę w sprawie rządowego programu pomocy uczniom w 2010 roku – „Wyprawka szkolna” oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne – a w ślad za nią:
- 2) ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 28 maja 2010 roku w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne (Dz. U. Nr 95, poz. 612, Nr 117, poz. 783 i Nr 153, poz. 1028),
- 3) kontynuowany jest również program „Owoce w szkole” (ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 21 lipca 2010 roku w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2010/2011 (Dz. U. Nr 136, poz. 913).

Dwukrotnie nowelizowana została ponadto ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty.

Pierwsza nowelizacja związana jest z opublikowaniem ustawy z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857) i polega na dookreśleniu w art. 3 pkt 11c pojęcia oddziału sportowego jako *oddziału szkolnego, w którym są prowadzone zajęcia sportowe obejmujące szkolenie sportowe, zorganizowanego zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 9 ust. 5* oraz dodaniu art. 13a, określającego zadania przedszkola i szkoły w zakresie organizacji zajęć sportowych (łącznie z delegacją prawną do wydania rozporządzenia określającego dopuszczalne formy realizacji obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego). Również, w drodze rozporządzenia, zostaną określone warunki tworzenia, organizacji oraz działania oddziałów i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego.

Druga nowelizacja, zawarta w Dzienniku Ustaw z 13 sierpnia 2010 roku, Nr 148, poz. 991, doprecyzowuje prawny model przedszkola publicznego jako placówki realizującej programy wychowania

przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego, zapewniającej bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie ustalonym przez organ prowadzący, nie krótszym niż 5 godzin dziennie, przeprowadzającej rekrutację dzieci, opierając się na zasadzie powszechnej dostępności oraz zatrudniającej nauczycieli posiadających kwalifikacje określone w odrębnych przepisach. Wysokość opłat za świadczenie udzielone przez przedszkola publiczne prowadzone przez gminę w czasie przekraczającym wymagany wymiar oraz za korzystanie z wyżywienia w prowadzonych przez gminę przedszkolach publicznych ustala rada gminy, a w przypadku innych przedszkoli publicznych – organ prowadzący przedszkole.

I wreszcie, moim zdaniem najistotniejsze z punktu widzenia funkcjonowania szkół i placówek w roku szkolnym 2010/2011 trzy poniższe rozporządzenia obowiązujące od 1 września 2010 roku, którym warto poświęcić nieco więcej uwagi:

- 1) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 20 sierpnia 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 156, poz. 1046). Szkoły zobowiązane są dostosować swoje statuty do zmian wprowadzanych przez ww. rozporządzenie w terminie do 30 listopada 2010 roku, a zmian jest naprawdę sporo!

Pragnę zwrócić uwagę tylko na niektóre:

- wprowadzenie definicji pojęcia „specyficznych trudności w uczeniu się” (§ 1a), które odnosi się do uczniów w normie intelektualnej, właściwej sprawności motorycznej i prawidłowo funkcjonujących systemach sensorycznych, którzy wykazują trudności w przyswajaniu treści dydaktycznych,
- konieczność dostosowania indywidualnego podejścia również w stosunku do ucznia, który nie posiada opinii PPP lub orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania – podstawą będą ustalenia zawarte w Kartce Indywidualnych Potrzeb Ucznia (§ 6),
- wprowadzenie pojęć: „zajęcia techniczne”, „zajęcia artystyczne” „zajęcia komputerowe” w związku z nową podstawą programową (§ 7 i 8),
- wprowadzenie zasady, że zwolnienie ucznia z niepełnosprawnościami lub dysfunkcjami z nauczania drugiego języka obcego następuje do końca danego etapu edukacyjnego. Do powodu uzasadniających zwolnienie dodano afazję i zespół Aspergera (§ 10),

- następuje zmiana w formule rocznej opisowej oceny klasyfikacyjnej w klasach I-III szkoły podstawowej. Zgodnie z § 13 ust. 3a składa się na nią obecnie *informacja na temat poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej edukacji wczesnoszkolnej oraz wskazanie na potrzeby ucznia związane z przewyższeniem trudności w nauce lub rozwijaniem uzdolnień*,
 - powierzenie wyłącznej kompetencji rady pedagogicznej w zakresie decydowania o niepromowaniu do klasy programowo wyższej lub nieukończeniu szkoły przez ucznia, któremu ustalono roczną naganną ocenę zachowania co najmniej dwa razy z rzędu w danej szkole (§ 15 ust. 8 i 9),
 - rezygnacja z konieczności uzyskania opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej w przypadku promowania ucznia klasy I i II szkoły podstawowej do klasy programowo wyższej (§ 20 ust. 2) oraz powtarzania klasy przez ucznia klasy I-II szkoły podstawowej (§ 20 ust. 9). Decyzję będzie podejmowała rada pedagogiczna na podstawie opinii nauczyciela,
 - ustalenie, że uczeń ma prawo do dwóch egzaminów poprawkowych. Dyrektor ma obowiązek wyznaczenia egzaminu poprawkowego do dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych. W szkołach ponadgimnazjalnych rada pedagogiczna – jeden raz w ciągu etapu edukacyjnego – będzie mogła podjąć decyzję o warunkowym promowaniu do klasy programowo wyższej (semestru programowo wyższego) ucznia, który nie zdał egzaminu poprawkowego z jednych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, pod warunkiem że te obowiązkowe zajęcia edukacyjne, zgodnie ze szkolnym planem nauczania, są realizowane w klasie programowo wyższej (§ 20),
 - wprowadzenie dla uczniów gimnazjum obowiązku realizacji projektu edukacyjnego. Warunki realizacji projektu edukacyjnego ustala dyrektor szkoły w porozumieniu z radą pedagogiczną. Zespołowy projekt może być również realizowany przez nauczycieli na prowadzonych przez nich obowiązkowych zajęciach edukacyjnych. Udział ucznia w realizacji projektu powinien być brany pod uwagę przy ustalaniu oceny zachowania ucznia. W roku szkolnym 2010/2011 wychowawcy klas I i II gimnazjum, których uczniowie będą realizować zespołowy projekt edukacyjny, będą zobowiązani poinformować uczniów i ich rodziców (opiekunów prawnych) o warunkach realizacji projektu edukacyjnego w terminie do 30 listopada 2010 roku (§ 21),
 - poradnia psychologiczno-pedagogiczna będzie wydawała uczniom opinię o specyficznych trudnościach w uczeniu się nie później niż do ukończenia szkoły podstawowej, z tym że w przypadku ucznia przystępującego do sprawdzianu – nie wcześniej niż po ukończeniu klasy III szkoły podstawowej i nie później niż do końca września roku szkolnego, w którym przeprowadzany jest egzamin,
 - szkoła jest zobowiązana stworzyć warunki umożliwiające wyrównanie różnic programowych wynikających z realizacji nowej podstawy programowej uczniom, którzy w roku szkolnym 2009/2010 nie uzyskali promocji do klasy programowo wyższej oraz uczniom klasy III, którzy w roku szkolnym 2010/2011 nie ukończą gimnazjum (§ 5).
- Część zapisów wejdzie w życie z dniem 1 września 2011 roku. Zmiany dotyczą również funkcjonowania szkół dla dorosłych, ponadto częściowo zmienione zostają zasady przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe od roku szkolnego 2011/2012.
- 2) **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** z dnia 24 sierpnia 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. Nr 156, poz.1047).
- Główne zmiany dotyczą:
- obowiązku wpisywania numeru PESEL w księdze ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązku szkolnego oraz księdze ewidencji dzieci i młodzieży, księdze uczniów, księdze wychowanków; zapisy należy uzupełnić – zgodnie z § 2 rozporządzenia – do dnia 1 marca 2011 roku. Numer PESEL wpisuje się także na świadectwach promocyjnych i świadectwach ukończenia poszczególnych typów szkół, arkuszach ocen i indeksach (ROZPORZĄDZENIE MEN z 28 maja 2010 roku, Dz. U. Nr 97, poz.624),
 - obowiązku prowadzenia dziennika zajęć przedszkola w placówce przedszkolnej i oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej. Zmieniono także nazwę prowadzonych w przedszkolu „zajęć dydaktyczno-wychowawczych” na „zajęcia wychowawczo-dydaktyczne”,
 - rezygnacji z obowiązku wpisywania w dziennikach zajęć przedszkola i w dziennikach lekcyjnych realizowanych programów nauczania oraz hospitacji zajęć,

- odstąpienia od obowiązku wpisywania tygodniowych planów zajęć do dzienników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i specjalistycznych oraz innych zajęć pozalekcyjnych,
- uporządkowania adnotacji i informacji wpisywanych do arkusza ocen, np. rezygnacja z obowiązku wpisywania w arkuszu ocen adnotacji o wydaniu świadectwa dojrzałości i jego odpisu (jest to w kompetencji OKE),
- uzupełnienia wykazu dzienników, które mogą być prowadzone w formie elektronicznej. W przypadku prowadzenia dzienników wyłącznie w formie elektronicznej wpisanie przez nauczyciela tematu zajęć jest równoznaczne z potwierdzeniem przez nauczyciela przeprowadzenia tych zajęć,
- zajęcia z uczniami w świetlicy w danym roku szkolnym dokumentuje się w jednym dzienniku zajęć, do którego wpisuje się plan pracy świetlicy na dany rok szkolny, imiona i nazwiska uczniów korzystających ze świetlicy oraz klasę, do której uczęszczają, obecność uczniów na poszczególnych godzinach zajęć, tematy zajęć realizowanych w poszczególnych godzinach zajęć oraz podpis wychowawcy świetlicy prowadzącego dane zajęcia,
- w ramach dokumentowania przez nauczyciela zajęć i czynności realizowanych w ramach godzin zajęć i czynności, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela, każdy nauczyciel powinien odnotowywać w odrębnym prowadzonym przez siebie dzienniku realizację tych zajęć i czynności, wpisując imiona i nazwiska uczniów, daty oraz tematy przeprowadzonych zajęć lub czynności, liczbę godzin tych zajęć lub czynności oraz obecność uczniów. Przeprowadzenie zajęć nauczyciel potwierdza podpisem.

3) ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 31 sierpnia 2010 roku w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 161, poz. 1080).

Najważniejsze zmiany w stosunku do poprzednio obowiązującego (ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 25 maja 2009 roku – Dz. U. Nr 83, poz. 693) dotyczą:

- określenia minimalnego dziennego i tygodniowego wymiaru godzin zajęć świadczonych w punkcie przedszkolnym lub zespole wychowania przedszkolnego. Liczba godzin zajęć powinna być uzależniona od wielkości grupy.

Minimalny dzienny wymiar zajęć wynosi 3 godziny. Minimalny tygodniowy wymiar zajęć zmienia się w przypadku zwiększania się liczby dzieci w grupie. W grupie liczącej od 3 do 12 dzieci minimalny wymiar zajęć wynosi 12 godzin, w grupie liczącej od 13 do 16 dzieci – 16 godzin, w grupie liczącej od 17 do 20 dzieci – 20 godzin, w grupie liczącej powyżej 20 dzieci – 25 godzin (obowiązuje od 1 września 2011 roku, przejściowo możliwe jest określenie minimalnego tygodniowego wymiaru zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM MEN z 25 maja 2009 roku) – § 7 i § 13.

Zastrzeżono, że organowi prowadzącemu nie wolno skreślić z listy wychowanków dziecka 5-letniego, które będzie realizowało roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne w publicznym punkcie przedszkolnym lub zespole wychowania przedszkolnego (§ 5 pkt 6c – przepis obowiązuje od 1 września 2011 roku).

Na koniec warto wczytać się w zapisy Ustawy z dnia 8 kwietnia 2010 roku o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. Nr 81, poz. 529). Od 15 listopada 2010 obowiązują zastrzeżone regulacje prawne dotyczące palenia (choć nie tak rygorystyczne, jak projektowano). Obecnie zamiast szkół i placówek oświatowo-wychowawczych jest mowa o jednostkach organizacyjnych systemu oświaty i pomocy społecznej. Zakaz palenia obejmuje też m.in. tereny uczelni, pomieszczenia obiektów kultury i wypoczynku, środki transportu publicznego łącznie z obiektami służącymi obsłudze podróży, przystanki komunikacji publicznej, pomieszczenia obiektów sportowych oraz miejsca zabaw dla dzieci. Strefą wolną od dymka pozostały pomieszczenia zakładów pracy.

Ustawa nie przewiduje także możliwości wyznaczenia palarni m.in. w placówkach leczniczych, szkołach, środkach transportu publicznego i pomieszczeniach obiektów sportowych.

Podsumowując, nauczyciele i uczniowie nie będą więc mogli po 15 listopada zapalić, dopóki nie wyjdą za płot, poza teren szkoły – być może jest to okazja na radykalne rozwiązanie i rzucenie palenia, polecam!

Autor jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli, kierownikiem Wydziału w Radomiu